

ידע מצמיח תנוך

היכן שכר המצוות?

מתנ"י. כל העושה מצוה אחת - מטיבין לו, ומאריכין לו ימיו, ונוחל את הארץ, וכל שאינו עושה מצוה אחת - אין מטיבין לו, ואין מאריכין לו ימיו, ואינו נוחל את הארץ.

רש"י: מטיבין לו - משמע בהאי עלמא.

ונוחל את הארץ - חיי העולם הבא.

גמ' וכל העושה מצוה אחת יתירה על זכיותיו - מטיבין לו?

ורמינהו: כל שזכיותיו מרובין מעונותיו - מריעין לו, ודומה כמי ששרף כל התורה כולה ולא שייר ממנה אפילו אות אחת, וכל שעונותיו מרובין מזכיותיו - מטיבין לו, ודומה כמי שקיים כל התורה כולה ולא חיסר אות אחת ממנה!

אמר אביי: מתניתין, דעבדין ליה יום טב ויום ביש.

רבא אמר: הא מני? רבי יעקב היא, דאמר: שכר מצוה בהאי עלמא ליכא; דתניא, רבי יעקב אומר: אין לך כל מצוה ומצוה שכתובה בתורה שמתן שכרה בצדה, שאין תחיית המתים תלויה בה; בכיבוד אב ואם כתיב: +דברים ה+ למען יאריכון ימך ולמען ייטב לך, בשילוח הקן כתיב: +דברים כב+ למען ייטב לך והארכת ימים, הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות, ועלה לבירה ושלח את האם ונטל את הבנים, ובחזירתו נפל ומת, היכן טובת ימיו של זה? והיכן אריכות ימיו של זה? אלא, למען ייטב לך - לעולם שכולו טוב ולמען יאריכון ימך - לעולם שכולו ארוך. ודלמא לאו הכי הוה! ר' יעקב מעשה חזא.

אמר רב יוסף: אילמלי דרשיה אחר להאי קרא כרבי יעקב בר ברתיה, לא חטא. ואחר מאי הוא? איכא דאמרי: כי האי גוונא חזא; ואיכא דאמרי: לישנא דחוצפית המתורגמן חזא דהוה גריר ליה דבר אחר, אמר: פה שהפיק מרגליות ילחך עפר? נפק חטא.

קידושין לט:

רש"י: רבא אמר - לעולם כדאמרן מעיקרא מטיבין לו בשכר פירות והקרן קיימת והך מתנ"י דקתני מריעין לו רבי יעקב היא.

שארין תחיית המתים תלויה - באותו מתן שכר להודיעך שאין מתן שכר אלא לעולם הבא.

אלמלי דרשיה אחר להאי קרא - דלמען ייטב לך בעולם הבא לא חטא דאיהו נמי כה"ג חזא אמר אין שכר בעולם ויצא לתרבות רעה.

תוספות

פי' ר"ת מתנ"י דעבדין ליה יום טוב ויום ביש ותרווייהו בעולם הזה ומטיבין לו דברייתא הוי פירוש אמתני כלומר פעמים שעושין לו יום טוב כדי לקבל שכר מצותיו בעולם הזה ובאותו יום יהא דומה לו כמו שקיים כל התורה כולה, אבל רוב ימיו של רשע שרוי ברעה והיינו שעונותיו מרובין על זכיותיו. ומריעין לו היינו פעמים שעושין לו יום רע כדי למרק עונותיו בעולם הזה ובאותו יום יהא דומה לו כמי ששרף כל התורה.

ידע מצמיח תנוך

אבל רוב ימיו של צדיק שרוי בטובה כשזכויותיו מרובין על עונותיו והיינו דלא כרי יעקב דאמר שכר מצוה בהאי עלמא ליכא כלל.

מהי הסתירה בין המשנה להר"ת?

באר את הסברו של אב"י. מהו מצבו הכללי של הצדיק בצולט הזה של כי הסבר ר"ת?

באר את הסברו של ר"א.

מהי דעתו של רבי יצחק וכיצד הוציא לדעה זו?

מהי דעתו של התנא במשנתנו - למהי שכר מצוות בצולט הזה?

שיטת רבי יעקב

מהרש"א: יש לומר לרבי יעקב דמודה דזכות הרבים ומעשיהם הטובים מביאים להם כל הברכות והטובות שנזכרו בתורה גם בעולם הזה. וכן בהיפך בחטא הרבים. אבל רבי יעקב לא אמר כן אלא ביחיד שמרובה בזכויות אין שכרו רק לעולם הבא....

כיצד מסייג המהרש"א את דברי רבי יעקב.

ברכות דף לד: ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא - עין לא ראתה אלהים זולתך.

מה ידוע לך על צולט הר"א?

כאיילו הגדמוניות יוצא לך לחשוב על צולט הר"א? מהי תוצאת המחשבות?

משנה מסכת אבות פרק ד

משנה טז

רבי יעקב אומר העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין:

משנה יז

הוא היה אומר יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה:

דעת רבי יצחק שהובאה לצ"ל מפורטת באבות. אלא של הסתירה הפנימית במשנה זו נוסה ליישבה.

ידע מצמיח תנוך

תחושת פרווהזר בצולט הלה. האט חטת כק אי פצט? מדוצ? מהו היחס הפנימי לצולט שהוא כפרוהזר? מהט היתרונות היחס שכלה?

רמב"ם הלכות תשובה פרק ח

הלכה א הטובה הצפונה לצדיקים היא חיי העולם הבא והיא החיים שאין מות עמהן והטובה שאין עמה רעה, הוא שכתוב בתורה למען ייטב לך והארכת ימים, מפי השמועה למדו למען ייטב לך לעולם שכולו טוב והארכת ימים לעולם שכולו ארוך, וזהו הוא העולם הבא, שכר הצדיקים הוא שיזכו לנועם זה ויהיו בטובה זו, ופרעון הרשעים הוא שלא יזכו לחיים אלו אלא יכרתו וימותו, וכל מי שאינו זוכה לחיים אלו הוא המת שאינו חי לעולם אלא נכרת ברשעו ואבד כבהמה, וזהו כרת הכתובה בתורה שנאמר הכרת תכרת הנפש ההיא, מפי השמועה למדו הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא, כלומר שאותה הנפש שפירשה מן הגוף בעולם הזה אינה זוכה לחיי העולם הבא אלא גם מן העולם הבא נכרתת.

הלכה ו שמא תקל בעיניך טובה זו ותדמה שאין שכר המצות והיות האדם שלם בדרכי האמת אלא להיותו אוכל ושותה מאכלות טובות ובעל צורות נאות ולובש בגדי שש ורקמה ושוכן באהלי שן ומשתמש בכלי כסף וזהב ודברים הדומים לאלו כמו שמדמין אלו הערביים הטפשים האוילים השטופים בזמה, אבל החכמים ובעלי דעה ידעו שכל הדברים האלו דברי הבאי והבל הם ואין בהם תועלת ואינה טובה גדולה אצלנו בעולם הזה אלא מפני שאנו בעלי גוף וגויה וכל הדברים האלו צרכי הגוף הם ואין הנפש מתאוה להם ומחמדתם אלא מפני צורך הגוף, כדי שימצא חפצו ויעמוד על בוריו, ובזמן שאין שם גוף נמצאו כל הדברים האלו בטלים, הטובה הגדולה שתהיה בה הנפש בעולם הבא אין שום דרך בעולם הזה להשיגה ולידע אותה, שאין אנו יודעים בעולם הזה אלא טובת הגוף ולה אנו מתאוין אבל אותה הטובה גדולה עד מאד ואין לה ערך בטובות העולם הזה אלא דרך משל אבל בדרך האמת שנערוך טובת הנפש בעולם הבא בטובות הגוף בעולם הזה במאכל ובמשתה אינו כן, אלא אותה הטובה גדולה עד אין חקר ואין לה ערך ודמיון, הוא שאמר דוד מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'.

פרק י

הלכה א אל יאמר אדם הריני עושה מצות התורה ועוסק בחכמתה כדי שאקבל כל הברכות הכתובות בה או כדי שאזכה לחיי העולם הבא, ואפרוש מן העבירות שהזהירה תורה מהן כדי שאנצל מן הקללות הכתובות בתורה או כדי שלא אכרת מחיי העולם הבא, אין ראוי לעבוד את ה' על הדרך הזה, שהעובד על דרך זה הוא עובד מיראה ואינה מעלת הנביאים ולא מעלת החכמים, ואין עובדים ה' על דרך זה אלא עמי הארץ והנשים והקטנים שמחנכין אותן לעבוד מיראה עד שתרבה דעתן ויעבדו מאהבה.

כפי אינו דעה באמרא הכריצ הרמב"ם?

מה יש בצולט הבא, ומה אין בו?

מהו תיאור צולט הבא של המוסלמים וכיצד מציב הרמב"ם לתיאור זה?

ידע מצמיח תנוך

שיטת משנתנו – שכר קיים גם בעולם הזה

שאלות- כיצד נסביר מצב של צדיק ורע לו?

שכר זה אינו חשוב – זהו שכר גופני!

עם שאלות אלו מתמודדים ריה"ל ואחרים:

הכוזרי- ייעודי (=השכר של) היהודי והגוי

קד. אמר הכוזרי: אני רואה שיעודי זולתכם שמנים ודשנים מיעודיכם.

קה. אמר החבר: אבל הם פלם אחרי המנות, ואין בחיים בהם דבר שיוך עליהם.

קו. אמר הכוזרי: ולא ראיתי אחד מן המצמינים ביעודים ההם שהוא מתאנה למחירותם, אבל אם הנה ביכלתו לאתגרם אלף שנים וישאר במסרת החיים ובעל העולם ועצבונו, הנה בוחר בזה.

קז. אמר החבר: ומה תאמר במי שהוא רואה אלה המעמדים הגדולים המלאכותיים.

קח. אמר הכוזרי: מבלי ספק שהוא מתאנה שתתמיד נפשו על הפרידה מחושיו ותשאר נהנית באור ההוא, יהוא מי שמתאנה המנות.

קט. אמר החבר: אבל יעודינו הדבקנו בענין האלהי בנבואה, ומה שהוא קרוב לה, והתחבר הענין האלהי בנו בגדלה ובכבוד ובמופתים. ועל כן איננו אומר בתורה, כי אם תעשו המצוה הזאת, אביאכם אחרי המנות אל גנות והנאות. אבל הוא אומר: ואתם תהיו לי לעם ואני אהיה לכם לאלהים מנהיג אתכם, ויהיה מכם מי שיעמד לפני, ומי שיעלה לשמים כאשר היו הולכים בין המלאכים, ויהיו גם כן מלאכי הולכים ביניכם בארץ, ותראו אותם יחידים ורבים, שומרים אתכם ונלחמים לכם, ותתמידו בארץ אשר היא עוזרת על המעלה הזאת, והיא אדמת הקדש. ויהיה שבעה ורעבונה וטובתה ורעתה - בענין האלהי כפי מעשיכם, ויהיה נוהג כל העולם על המנהג הטבעי - זולתכם. כי תראו, עם שכינתי שתהיה בתוככם, מטוב אדמתכם וסדר גשמיכם שלא יעברו עתיהם הצריף להם, ושתגברו על אויביכם במתי מספר - המנהג, מה שתפירו בו, כי אין עניינם נוהג על המנהג הטבעי,

מאמר שני כ. אמר הכוזרי: לא נשאר לי מקום שאלה, מפני שאני רואה כל העניינים מתוקנים ומסודרים. ואשר הייתי תופשו עליכם והוא מיעוט מה שאני רואה בתפילותיכם מזיכרון העולם הבא, כבר השיבותני עליו, כי מי שהוא מתפלל להידבק באור האלוהי בחייו, עד שהוא מתפלל לראותו בעיניו, ויתפלל על מדרגת הנבואה, ואין קורבה לאדם אל האלוקים גדולה ממנה, כבר התפלל מבלי ספק על מה שהוא גדול מהעולם הבא, ואם יגיע אליו יגיע אל העולם הבא, כי מי שדבקה נפשו בענין האלוהי והיא טרודה במקרי הגוף ומכאוביו, כל שכן שתדבק בו כשתתייחד ותעזוב אלה הכלים המלוכלכים.

הרב קוק- אור עולם הבא בעולם הזה

כשאר עולם הבא זורח בפילוש גדול, מרומם הוא את כל ערכי החיים כולם, מאיר הוא בספרות ובשירה, בחיי החברה והמדינה, באשיות היחידית ובמשפחה, בממלכה ובמשטרה, בעולם היופי והגבורה, באהבה ובסידור הצרכים כולם לכל סעיפיהם, הקטנים עם הגדולים.

ידע מצמיח תנוך

מהו השכר הציקרי על פי ריה"ל?

"צולמק תראה בחייך ותקומוך לדור דורית" - לו חלק מברכת הפרידה על תלמידי החכמים - ברכות יג - האר על פי שיטת הכושר והדגשתו על הרב קוק.

חשוב, אינו אישה תואמת יותר את השקפת צולמק? מדוע? באילו מצבים יכולה האישה השנויה לסייע לך?

יסורים והעולם הבא

ר' שמעון בן יוחאי אומר, חביבים יסורים, ששלש מתנות טובות נתנו לישראל ואומות העולם מתאוין להם, ולא נתנו להם אלא בייסורין. ואלו הן, תורה וארץ ישראל והעולם הבא. העולם הבא מנין, דכתיב +משלי ו כג+ כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. אמרת, אי זו היא דרך שמביאה את האדם לחיי העולם הבא, הוי אומר, אלו יסורים.

מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מס' דבחדש יתרו פרשה י

לאילו אישה תואמת יותר דברי רשב"י?